

Svenska Canada = Tidningen

The Swedish Canada News

ARG. (Year) 22

Lösnummer 5 Cents.

WINNIPEG, MAN., ONSDAGEN DEN 1 APRIL 1914.

Nr. 13

Stockholmsbref.

(Speciellt för Svenska Canada-Tidningen.)

I Aftontidningen omnämnes för några dagar sedan, att den berömda finske författaren Komi Zilliacus, hvars världerykte är obestridligt, för närvarande vistas i Amerika. Han hade begifvit sig dit för några år sedan, stod det väst att läsa. Därför var min förkärning ingalunda ringa, när jag i går upptäckte den cederne författarens redliga gestalt vid Tegelhagens hallplats. Han besteg emellertid rid vagn norrut, innan jag hunnit antasta honom, men på eftermiddagen, per telefon, beställde jag emellertid en intervju, som i sitt slag torde vara af ganska stort intresse, radikal finsk patriot som han är. Han är för närvarande af de svenska regimens afskuren från besök i fider-neslandet, liksom han under flera förtvånade har lika daran under salig Bobrikoff. Men han står snart sagt dagligen per korrespondens i liflig förbindelse med de mest framtrendade personligheterna i Finland och är därför, efter hvad det visade sig under intervjun, kännare af de finska dagsförhållandena bättre än det stora flestalet. — Med vanlig finsk-svensk älskvardhet blef jag mottagen i hans bostad, där jag fick utfråga honom om diverse sporsmål under ett par timmars tid.

Han åfärdade strax sensationste- legrammen från senaste dagar angående belägringsföretaget i Finland så som fullständigt ointressant och obesvärd, som det kunde handla — han ville dock icke ha det sagt med bestämdhet — att de voro utgångna från visst håll i Tyskland, där man, naturligt nog (såsom orden följö sig), mycket ifråde för ett starkt svenskt för- svar. Hvad förhållandena i Finland beträffar, voro desamma för när- varande icke sämre, än under senare år, efter sedan generalguvernören Seyn med så obestridlig energi axlat den bobrikoffska manteln. Likställighets- lagen åstånkommer mycket buller ute i Europa, men finnarna — juristerna, som saken närmast gäller — uppta- ga anfallen mycket lugnt; och det är nästan antagligt, att motståndet skall komma att fortsätta, trots de barba- riska fängelsetrafaffen. Därpå tydde åt minstone ingångna underrättelser från Viborg, och ryssarna voro faktiskt ganska bekymrade för framgången af godtycklighetslösa. Hade lagförslaget, fastlagd herr Zilliacus, skulle framläggas i landtdagen, skulle nappeligen en röst ha höjts däremot. Nu var den rätt och slätt beslutad af riksduman och därefter påpackad finnarna, som gifvits icke kunde underkast sig slik lagstiftning, då de hade grundlagsligt rätt att följa och stifta egna lagar.

När vi härefter, sedan några mera dikligtiga sporsmål afhandlats, över- gång till att resonera om trupperför- skjutningarna i Finland, blef herr Zilliacus eld och lågor, och det visade sig strax, att detta var ett faktiskt förhållande, som kan länge både ob- serverat och studerat. Hans uttalan- den och upplysningar voro i det vä- sentliga så pass märkliga — och jag återgifver dem fullständigt objektvt — att jag efteråt, genom att uppläsa punkterna, fann mig föranlåten att låta honom själf kontrollera formul- ringen. Han meddelade till den början, att Ryssland för närvarande torde ha cirka 35,000 man garnisonerade i Fin- land, därunder därunder fört lämnade uppgifter på 60,000 och 80,000. Där- med vill likväl herr Z. icke bestrida, att antalet kommer att utökas till sist- nämnda siffvor. Han påpekte järn- vägsnetets enorma utveckling under de senaste åren och följde därefter ett uttalande, som jag särskildt under- strökt: "Ingen människa, som följt med trupperförskjutningarna i Finland, och de strategiska banornas utveck- ling, kan undgå, att det är till Sve- rige man närmast syftar". Det har varit en forskräcklig bråkiga med- den strategiska järnvägen till Vasa. En kejsarlig ordr, att ingen annan järnväg i Finland finge undanskjuta sammanbindningsbanan i fråga, ut- fördes; den måste vara färdig till 1916. Därefter kan man på 24 timmar kasta ofantliga truppermassor från pe- tersburgska militärstrikten upp till Kvarnen. Herr Z. meddelade vidare, att "nåldmedvetenheten" vid banbyg- get St. Petersburg—Hiitola varit så stor, att från högsta ort dekretierats, att, oafseth landtagens beslut, kost- naderna skulle för finska linjen (Hiitola—Rasund), utomordnas af finska statsmedel. Med ett bifall till propositionen förökade emellertid landtdagen olagliga ingrepp härrid- lag.

Det råder i kasernbyggnadsåhän- sende en febril bråkiga i Finland, meddelade herr Z. ytterligare, att allt synes tyda på en högst väsent- lig utökning af de ryska trupperna därunder; ändamålet härmed voro icke svårt att förstå, menade han. Så

EN SVENSK HJALTINNA.

Den i Persien stupade major Ohlsons fru deltagar i striden efter makens död.

Om striderna vid Kasern meddelar ett af öfverste Hjalmarson från Te- beran till Svenska telegrafbyråns af- sandt telegram följande: "Rapporter rörande gendarmeriets nyligen slutförda sex dagars strider vid Kasern innehålla, att sedan löjtn- ant Ohlson den 27 februari stupat, hans maka uppehöll modet bland gen- darmerna, tills förstärkingar anlän- de och franske officeren Rimoud tog befälet. Därefter deltog fru Ohlson hjältemodigt i försvaret, outtröttligt vårdande och förbindande de sårade. Kaptenerna Lundberg och Killander anlände den 2 mars från Busjir och Sjiiras efter till det yttersta för- orderade marscher i de oerhördt svår- åtkomliga bergspassen. De medförde ammunition och lifsmedel, hvarpå stor brist rådd. Våra forenade trup- per anföll nu fienden samt intogs omedelbart trädgård efter trädgård, hvarofter upproppningen natten mel- lan den 3 och 4 följde."

Till major Ohlsons mor, änkefru Maria Ohlson, som är bosatt i Stock- holm, har ingått ett telegram från Kasern, dateradt den 5 mars, under- tecknat af major Ohlsons fru och af innehåll, att major Ohlsons lik nu funnits, med ett dödande skottsår ge- nom hufvudet. Begrafningen kommer att äga rum i Shiiras.

Folke Brandt i Sverige.

Folke Brandt, den från Amerika ryktbar svensken, har i dagarna åter- värdt till sitt hemland, meddelar "Aftonbladet". Hr Brandt har som bekant först blifvit dömd till 30 års fängelse för forment mordförsköt mot en amerikansk mängdijonär, senare förklarades han oskyldig men utpeka- des ryktesvis som älskare till den svartsjuka och hämndlystna millionä- rens kona och flyktiga maka. Slutli- gen efter flera månaders processan- de fram och tillbaka frigafs han mot löfte att aldrig offentlig i tal eller i skrift uttala sig om den sensations- historia i hvilken han varit inblandad. Hr Brandt har också vägrat att låta intervjuas sig.

Ödeläggande orkan.

En massa hus blåste ned förleden lördag, då en stark orkan gick öfver Frederick, Kansas. Mrs. Buskirk och hennes lilla barn blefvo mycket svårt skadade, och fyra familjer saknas. Storm och öfversvämningar rappor- teras äfven från andra delar af För- eta Staterna.

Danmark versus U. S. A.

Det danska landstinget har icke ratificerat den nya skiljedomstraktaten med Forenta Staterna, och regerin- gen har tillbakavänt ett förslaget förnyande af den gamla, som upp- gjorts af Forenta Staterna. Regin- gen är vara villig att börja under- handlingar om ett speciellt fördrag för ordnande af disputer mellan de två länderna, såsom föreslagits af herrn Bryan. Landstingets vägran att erkänna den dansk-amerikanska skil- jedomstraktaten har väckt betydligt uppseende i Washington.

Krafchenko-rättegång.

Rättegång med Krafchenko, på- gick hela förleden vecka i Morden- Man, då flera vittnen hördes. Det viktigaste vittnet var William Dyek, hvilken svor på, att det var Kraf- chenko, han morddagen körde i sin automobil från Plum Coulee. Han lämnade en utförlig redogörelse öfver huru Krafchenko med revolver i hand tvångt honom att köra. Krafchenko är ännu vid tämligen god mod, men Dyeks vittnessål har tydligen gjort honom icke smula nervös.

Valuppropen.

Frinnade och konservativa i Sverige utsända upprop till de förestående valen.

Olika uppfattningar.

FÖRSVARET LIGGER BÅDA PAR- TIERNA OM HJARTAT. Ur Frinnade landsförensings val- upp hämta vi följande: Genom hvad som inträffat har det kraf, som utgjorde den förtä frin- nade programpunkten vid 1911 års val bragts i allvarlig fara. Ett par- lamentariskt styrelsesätt innebär, att man, som kända rikna med majorite- tens fortsedde, bör kallas till rege- ringsansvaret. Men det måste där- jante förstått, att så länge de bi- behållas, deras uppfattning får blifva bestämmande för regeringspolitiken. Konungen har i sin dikamen till statsrådsprotokollet den 3 mars för- klarat, att hvarje sträfvän i rikting af en personlig konungamak varit, är och skall förblifva för honom främmande och att han trogen sitt värdepåk utfovat — sitt kall efter grundlagens bud och i dess anda. Men ett sådant förbigående i handling af de lagliga rådgifvarna, som skett den 6 februari, kan icke anses förenligt med dessa rådgifvarens konstitutionel- la ställning.

Ur senaste Sverige-post.

Lindhagen inför domstol. — Stämmer kungahuset. — Stor eldsvåda. — Prikända. Polismästare Tamn har nu, sedan borgmästare Lindhagen erkant, att han höjt leverpost för republiken un- der arbetardemonstrationstagen, be- slutit att ställa hr Lindhagen under åtal inför polisdomstolen. Målet har förvarit två gånger inför polis- domstolen. Hr Lindhagen, som före- trädde af ombud, advokaten Hell- berg, försvarade sig fortfarande med att han måtte ha lika rätt att ropa "levfe republiken" som andra att ropa motsatsen.

GODT GRY.

Engelske kronprinsen ådrager sig för- äldrarnas misshag. Engelska kronprinsen har ådragit sig sina höga föräldrars misshag och beordrats ut på en utländsk biturné med Norge som första startpunkt. Anledningen till kronprinsens irakade onåd är att han jämte en kamrat, hade begifvit sig ut på upptäcktsresa i Londons värsta slumkvarter för att studera det sociala lifvets afvägsida, sådan den gestaltar sig där de eländiga hill- la. De unga männen vågade sig in i krokar och vrår, dit polisen gärna går tremansstark och aldrig mindre än parvis. Expeditionerna lyckades emel- lertid utan något hotande äfventyr för de kaeka naitvandraner. Pappa George fick emellertid hum om stå- den, kallade sin förstfödde att sända till svars inför föräldradomstolen, som fann honom alldeles för radikal till sina tänkesätt och dito grön för att taga ut med slumploppern. Gry i gossen!

Världsmästarekap.

Hr Sandahl erofrade sitt världsmä- sterskap vid de internationella skrid- skotåfingarna i Helsingfors i slutet af februari månad.

VIKINGAR TILL EDRA ÅROR!

Detta gamla fältrop ljuder åter öfver Canadas prärier, och det i samband med penne- mation på den äldsta mälsman- nen för svensketens bevarande i detta nya land. Anbudet om 25 cents från nu och till årets slut är i och för sig så liberalt, att det bör till- tala alla, och det är ingen ibland vårt folk, som är så fat- tig, att han eller hon icke kan åstadkomma 25 cents. Detta anbud gäller endast NYA penne- menter och är afsett att göra Tidningen rik och spridd i vida kretsar, där den ännu är okänd. Det är att hoppas, att alla våra vännar ricka en hjälp- sam hand i arbetet och penne- merera för sådana, som ej hit- tills haft tidningen, och väl år- skiftet hoppas vi, att alla de nya skola icke endast punkt- ligt fornya sin pennumeration, utan också skaffa oss någon ny pennumenter hvar och en inom sin ort. Det andra anbudet, 50 cents per år, gäller endast sådana, som hafva för kortare eller längre tid haft tidningen utan att ha pennumenterat på den, och äro vi villiga att mottaga 50 cents per år som full betal- ning för den tid, som tidningen sändts till dem, samt 50 cents från Svenska Canada-Tidningen för det starkaste bandet mellan vårt folk i detta land. Låt oss alla förena våra händer här och hålla ihop om densamma och göra, hvad vi kunna för, för ett starkt och kraftigt svenskt organ bland vårt folk i Canada.

Vikingar, till edra åror!

Ur senaste Sverige-post. Lindhagen inför domstol. — Stämmer kungahuset. — Stor eldsvåda. — Prikända. Polismästare Tamn har nu, sedan borgmästare Lindhagen erkant, att han höjt leverpost för republiken un- der arbetardemonstrationstagen, be- slutit att ställa hr Lindhagen under åtal inför polisdomstolen. Målet har förvarit två gånger inför polis- domstolen. Hr Lindhagen, som före- trädde af ombud, advokaten Hell- berg, försvarade sig fortfarande med att han måtte ha lika rätt att ropa "levfe republiken" som andra att ropa motsatsen.

GODT GRY.

Engelske kronprinsen ådrager sig för- äldrarnas misshag. Engelska kronprinsen har ådragit sig sina höga föräldrars misshag och beordrats ut på en utländsk biturné med Norge som första startpunkt. Anledningen till kronprinsens irakade onåd är att han jämte en kamrat, hade begifvit sig ut på upptäcktsresa i Londons värsta slumkvarter för att studera det sociala lifvets afvägsida, sådan den gestaltar sig där de eländiga hill- la. De unga männen vågade sig in i krokar och vrår, dit polisen gärna går tremansstark och aldrig mindre än parvis. Expeditionerna lyckades emel- lertid utan något hotande äfventyr för de kaeka naitvandraner. Pappa George fick emellertid hum om stå- den, kallade sin förstfödde att sända till svars inför föräldradomstolen, som fann honom alldeles för radikal till sina tänkesätt och dito grön för att taga ut med slumploppern. Gry i gossen!

Världsmästarekap.

Hr Sandahl erofrade sitt världsmä- sterskap vid de internationella skrid- skotåfingarna i Helsingfors i slutet af februari månad.

Homerule-frågan.

Männen från Ulster hysa stor fruktan för att komma i katolikernas händer.

Oroligt i England.

HÖGRE MILITÄREN INLÄGGA AFSKEDSANSÖKAN. "Home-rule-billen är död", förnä- la telegrammen från London på tal om de senaste dagarnas händelser i Strobritannien. Arnen har icke be- stått profet, eller rättare öfverfies- kåren, som rekryterats från torrykret- sar, har lagt in om afsked för att slippa att dra blankt mot sina tros- och samfunder, ledarne af den unio- nistiska rörelsen i Ulster. De protestantiska orangerännens vägran att låta sig utleveras af de katolska irlandarna godtycke, blifver allmät stämpadt som "rebellion", och officerarne beslut att hålla lägt med sina kommandon än dra i fält mot orangeännens, som vilja förblif- va engelsmän, betecknas som myteri. Regeringsliberalerna fråga rent ut- skola vi regeras genom parlamentet- slut och parlamentariskt eller af vår armé och polis? Sedan en generation har det katolska Irland kämpat för "home" rule och ändtligen segrat i kampen under en liberal regerings egid. Men männen från Ulster, som ha intet gemensamt med det öfriga Irland, icke nationalitet, icke kultur, icke religion, — Ulstermännen, som rörande lojalt hålla sig till England, medan det öfriga Irland består af mot England fiendtligt sinnade element, Ulstermännen vilja icke komma un- der home rule för Irland, vilja icke gå upp i, icke prassas under oket af främmande, mindre välsignade gran- nar. Unionen med England är Ulster- männen — själfva engelsmän — skydd och värn, parlamentet i London den institution, som skall vaka och trygga deras anspråk på att få leva sitt eget lif i trofast anslutning till mo- derlandet.

SVENSKARNA SEGRA.

Svenska skidåkare besegra norska. Täflingarna om svensk-norsk-finska puckalen ägde söndagen den 8 mars rum i Holmenkollenbacken utanför Kristiania under gynnsamt väder och med godt fore. Svenskarne E. Olsson och M. Ja- cobson blefvo segrade med tillsam- mans 113 poäng. I andra rummet kommo norskmannen J. Kristoffersen och Bergendahl med tillsammans 111.99 p. Nummer tre blefvo finnarna Lahdelmistö och Niemen med tillsammans 106.83 poäng. Denna svenska seger är icke så öf- verraskande eller märklig som det kanske kan synas. Visserligen ha norrmännen i det förlutna ånsetts som "världens styfvaest" bakläp- pa på skidor, men redan i fjor under nordiska spelen fick man tillfälle skostatera att svenskar kunde an- te sig jämnadga med norrmännen i bakslöppning och med de härdriga fin- narna i långslöppning. Den inskränknigen måste dock go- ras beträffande bakslöppningen, att antalet goda svenska bakslöpare är betydligt mindre än antalet norska.

MESSIASVECKAN.

Framstående förmågor skola uppträ- da under Messiasfästerna i Linds- borg. De årligen återkommande och nu- mera nationellt ryktbara Messias- fästerna i Lindsborg, Kansas, komma i år att hållas den 5—12 april — påskvecka. Kören, som skall sjunga oratoriet Messias, omfattar fler än 500 röster och låter höra sig Palm- söndagen, Långfredagen och Påskda- gen. Fästligheterna ägnas operapri- madomman Alice Nielsen. Program- mets "clou" blir emellertid förelagd till Påskdagen, då den världsbörande violinisten, belgaren Eugene Yaay, kommer att uppträda på eftermidda- gen. Bland öfriga "stjärnor" som under denna unika svensk-amerikan- ska musikfäst skola hålla solokons- ert, märkes Mme Luella Chisholm Olman från Chicago, miss Christine Levin från New York, mr Enrico Pal- metto (Danmarks Caruso) från Chi- eago och allas vår Gustaf Holmqvist från Chicago. Solopartiet i oratori- et skola i år ej innehafvas af de till Lindsborg "importerade" solisterna, utan sjungas af följande lokala för- mågor: miss Irma Lewis, miss Inez Harris, mr Arvid Wallin och J. Uly Woodside. Musikverkets utförande står i år under ledning af en ny di- rigent — den öfver hela Kansas väl- kände och uppborne sångaren, musi- kern och orkesterledaren Henry Edw. Malloy, sedan flera år tillbaka an- ställd som sånglärare vid Bethany College.

EN RELIGIONSUNION.

En kommission söker sammanluta världens alla religionsamfund till en union.

Ett försök att sammanföra olika reli- gionsbekännare till en kyrka eller tro, har påbörjats. Rörelsen sattes i gång redan år 1910 vid en biskops- konferens inom episkopalkyrkan. Konferensen hölls i Cincinnati, och af densamma utnämndes en kommission, som skulle arbeta för världsfred in- om religiösa kretsar samt att under- handla med de olika religiösa sam- fundens hufvudmän i syfte att sam- manföra världens alla kristna kyrkor till ett samfund. Under de senaste fyra åren ha ut- skickerna för företagets slutliga fram- gång betydligt ljusnat. Redan ha tretiosju samfund meddelat den nämnda kommissionen, att de tro på en sådan forening af de religiösa samfundet i världen, och de ha om- bestrytt representation i den nämnda kommissionen, som betyngsamt att inbuda världens alla religionsam- fund till konferens. Vid kommissionens möte härom da- gen i New York, där den har sitt huf- vudsäte, inkom meddelande om att kyrkorna i Canada och Australien redan beslutat sig för att deltaga i den stora rörelsen och sända repre- sentanter till den kommande konfer- ensen. Vid samma möte meddelades äfven, att alla religionsamfund i England fattat samma beslut. Af mö- tet utnämndes därför en deputation, som fick i uppdrag att som nästa steg framställa samma inbjudan till kyrkorna i Sverige, Norge, Ryssland, Grekland och Tyskland. Kommissionen enades därefter om en resolution med adress till män i alla land, som tro på Gud och Kristus, och i hvilken resolution det framhölls, att tiden nu är inne för älsödsättandet af små meningslik- tigheter, som intet betydja, och arbeta för en världsomfattande kristen uni- on.

Liberalt möte.

Manitobas liberaler höllo förleden vecka ett välbekänt möte i Win- nipeg.

Tusen delegater.

EN MYCKET PROGRESSIV PLAT- FORM ANTAGES. Manitobas liberaler höllo förleden vecka samlats till möte i Winnipeg, och detta möte, som var besökt af cirka 1,000 delegater, varade två da- gar, torsdag och fredag. I onsdags kväll hade de flesta dele- gater anlädt, och hölls då en större mottagning på Royal Alexandra ho- tell. Stämningen var mycket hög un- der hela kvällen, och i synnerhet när mr. T. C. Norris, ledare för det libe- rala partiet i provinsen Manitoba, kl. 11.30 uppmanades att tala, brot en storm af applåder och hjyllingsrop, hvilka varade fem minuter. Mr. Norris talade med vanlig kraft och precision. Flere andra goda talare uppträdde därefter.

T. C. Norris.

I torsdags kl. 10 f.m. öppnades själf- va mötet i Young Liberal club hall, Notre Dame ave. Denna lokal hade till mötets början fyllts till sista plåten, och många voro de, som fingo stå. A. B. Hudson tjänstgjorde först som ordinarie, hvarofter Edward Brown utsågs till permanent ordför- ande, J. W. Fleming till vice ordför- ande och W. D. Carl till sekretera- re. På eftermiddagen och kvällen hölls äfven två besökta möten. Vid morgonmötet talade ordföranden Brown, mr. Norris samt Winnipegs borgmästare, som tillsåde de närvarande välkomna. Vid eftermiddags- mötet fingo flera af det liberala par- tiets bästa talare tillfälle att tala, så- som Thomas H. Johnson, dr. Thorn- ton, J. W. Wilton och D. S. Hamilton. Eftermiddagsmötet avslutades med en intressant serie af tal om undervis- ningsfrågan, en af de viktigaste frå- gorna, som behandlades af mötet. De- batten härom ajournerades till påföl- jande dag.

Under kvällen mötet diskuterades af delegaterna från landet frågan om en god äkerbrukspolitik för Manitobas regering. Intrassanta och värdefulla tal hölls af Andrew Graham, J. B. Baird, G. H. Malcolm, Rbt. Forke, Duncan Stewart och andra. Af sär- skildt intresse under kvällens lopp var mottagandet af en delegation, ut- sedd af den nyligen hållna nykter- hetskongressen här i staden. Dr. C.W. Gordon introducerade delegationen och mottogs med entusiasm. Mötet avslutades med ett välutgått anför- ande af Mr. Isaac Campbell.

På fredagen fortsattes mötena. Lik- som föregående dag var samlingssa- len fyllt till sista plats af entusias- tiska delegater. Den stora salen i Bell Block fylldes på morgonen och efter- middagen af resolutionskomitén och på kvällen hölls ett stort möte där. Undervisningsresolutionen, som rap- porterats föregående dag från reso- lutionskomitén, antogs på morgonen efter två timmars diskussion. Den omfattar den liberala politiken i den- na fråga; är för bibehållande af na- tionalskolor, obligatorisk skolgång, obligatorisk undervisning i engelska och upphäffande af Coldwell amen- dementen. Af särskildt intresse var det starka understöd resolutionen er- höll af talare, representerande fransk- canadensare och medborgare af an- nan utländsk extraktion.

(Forts. på sid. 4.)

Hagel och Westlake dömda.

Förleden lördag dömdes advokaten Percy E. Hagel och John Westlake till respektive tre och två års fängelse för att hafva varit delaktiga i och hjälpt John Krafchenko att rymma från polistationen i Winnipeg den 10 januari. Hagel skall aftjåna straf- fet i fängelset i Stony Mountain och Westlake i provinsfängelset. Domen kommer med all sannolikhet att öf- verklagas.